

Ганна Радько

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО: ПОГЛЯД КРІЗЬ ЧАС І ПРОСТІР

*Україно, ти моя молитва,
Ти моя розтука вікова...
Гримотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.*

Василь Симоненко

8 січня 2015 року Василеві Симоненку – українському поетові-шістдесятнику – виповнилося б 80...

Ми, земляки і просто – українці, з кожним ювілейним його пошануванням із подивом уотре заново відкриваємо для себе поета. Його лірика (а значить, і він сам!) була разом з учасниками Революції Гідності 2013–2014 років. Вона всякчас актуальна, як і творчість Тараса Шевченка.

Захищаючи свій вибір, Україна і сьогодні виборює своє право на свободу, на правду, на людську гідність, на національну свідомість, відстоює свою національну ідею (яку можна схарактеризувати словами нашого Василя Симоненка: «Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекреслить мій народ!») на східних кордонах України, в боротьбі з жорстоким, агресивним сусідом, ненависним до інакомислячих, до всіх, хто хоче вирватись із «соціалістичного раю» (на превеликий жаль, на сторону ворога перейшли й ті, хто жив на українській землі і не вважав її своєю).

У цьому контексті по-особливому бачиться і написане Василем Симоненком. Він, сільський хлопець, що пережив війну й пам'ятає голод 1947 року, якого виховували мама та дід, став виразником духу шістдесятництва. Творчість Василя Симоненка – це реакція на кривду, на фальш, на зневаження людини в цілому, людини праці зокрема, і духовного в людині. Тому сьогодні його голос став нашим внутрішнім

голосом. Чути й розуміти Василя Симоненка означає йти до самих себе.

Можливо, знову загримлять гармати,
І танк зімне пшеницю на лану,
І буде плакати і журитись мати,
Коли сини ітимуть на війну.

І хтось востаннє поцілує милу,
І хтось сльозу непрохану змахне,
А може, дехто втратить віру й силу,
Своє життя рятуючи одне.

Але не я... Я квиснути не стану,
Хоч як не буде боляче мені, –
За нашу землю, дорогу й кохану,
Я рад прийняти на себе всі вогні.

За тих дітей, що бігають до школи,
За матерів, змарнілих у труді,
За рідні наші верби довгополі,
За наші дні, прекрасні й молоді,

І тут ні сліз, ні відчаю не треба,
І тут не треба страху і ниття –
Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для других виборює життя

22.06.1955 [1, с. 120–121].

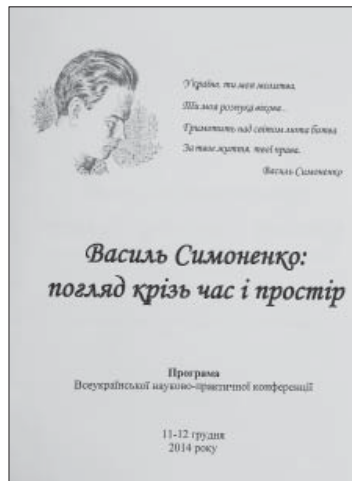
Із метою вшанування українського поета, журналіста, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, уродженця Полтавщини Василя Андрійовича Симоненка та з нагоди відзначення 8 січня 2015 року 80-річчя

від дня його народження в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка 11–12 грудня 2014 року відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Василь Симоненко: погляд крізь час і простір». Нею було відкрито низку заходів в області на виконання Постанови Верховної Ради України від 21 травня 2013 року «Про відзначення 80-річчя з дня народження Василя Симоненка».

Організатором конференції стала кафедра української літератури ПНПУ імені В. Г. Короленка; співорганізаторами – Полтавська обласна державна адміністрація, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського, Літературно-меморіальний музей Василя Симоненка, кафедра української літератури і компаративістики Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького.

До участі в конференції було прийнято більше 50-ти заявок із різних областей України. Долучитися до наукового форуму зголосилися такі відомі українські літературознавці, як А. Ткаченко, В. Поліщук, В. Пахаренко та ін. Географія учасників доволі масштабна: міста Київ, Пол-

Запоріжжя, села Тарандинці, Вовчик, Калайдинці Лубенського району Полтавської області. З огляду на різні обставини деякі науковці взяли участь у роботі конференції заочно.

Присутніх учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції привітали полтавці-студенти, викладачі, митці, виконуючи твори Василя Симоненка. Так, Ганна Радько, доцент кафедри української літератури ПНПУ імені В. Г. Короленка, відкрила пленарне засідання віршем «О земле, з переораним чолом...» (за виданням вибраних творів В. Симоненка 2010 року). Студентка факультету філології та журналістики Світлана Кулініч виконала пісню «Ображайся на мене, як хочеш...» (муз. Лесі Тельнюк на вірші В. Симоненка). Акомпанував їй також студент цього факультету Олег Коломієць. Поетка, лауреат Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова Галина Вовченко презентувала свою нову пісню-присвяту «Білий лебідь у зимовім небі» (композитор і виконавець Віктор Журавель). Відеоряд доповнював зміст пісні й переносив учасників конференції на батьківщину Василя Симоненка в село Біївці на Лубенщині.

Із вітальним словом до наукового зібрання звернулися Геннадій Фасій, начальник управління культури Полтавської обласної державної адміністрації, Любов Кравченко, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ПНПУ імені В. Г. Короленка.

*Під час відкриття конференції.
На передньому плані – Віра Мелешко, канд. філол. наук, доцент,
завідувачка кафедри української літератури ПНПУ*

тава, Черкаси, Дніпропетровськ, Ніжин, Луганськ, Ужгород, Львів, Хмельницький, Ізмаїл,

Після цього завідувачка кафедри української літератури ПНПУ, доцент Віра Мелешко

оголосила про перерву в роботі пленарного засідання конференції. У програму були внесені зміни.

У цей день, 11 грудня 2014 року, полтавська земля приймала у своє лоно на вічний спокій тіло відомого українського літературознавця, доктора філологічних наук, члена-кореспондента НАН України Григорія Матвійовича Сивоконя. Понад чотири десятиліття учений працював в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка. Останніх кілька років мешкав із рідними в Полтаві, хоч народився на Харківщині. Делегація з Києва на чолі з директором Інституту літератури НАН України академіком М. Г. Жулинським прибула на похорон. Учасники конференції приєдналися до траурної процесії, попрощалися і провели в останню путь світлу й талановиту людину, чесного трудівника на ниві науки.

Робота Всеукраїнської науково-практичної конференції продовжилася у форматі пленарного засідання, на якому заслухали доповіді Валентини Володимирівни Барчан, доктора філологічних наук, професора, завідувачки кафедри української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет» («Проблема екзистенційної комунікації в художній прозі Василя Симоненка»), Світлани Євгенівни Ігнат'євої, кандидата філологічних наук, професора Інституту гуманітарних проблем ДВНЗ «Національний гірничий університет» («Мовна особистість Василя Симоненка в щоденниковій рецепції (на

Кандидат філол. наук, доцент Ганна Радько

матеріалі «Окрайців думок»)), Вікторії Ігорівни Дмитренко, доктора філологічних наук, професора, завідувачки кафедри світової літератури

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка («Авторська картина світу в малій прозі Василя Симоненка»), Ганни Іванівни Радько, канди-

дата філологічних наук, доцента кафедри української літератури Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка («Василь Симоненко і шістдесятництво»), Олексія Івановича Неживого, доктора фі-

лологічних наук, професора кафедри філософії і економіки освіти Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. До 2014

Доктор філол. наук, професор Валентина Барчан

Доктор філол. наук, професор Олексій Неживий

року О. І. Неживий працював у Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка. Його доповідь «Текстологічна проблематика творчої спадщини Василя Симоненка» викликала жваву дискусію.

Як до авторитетного джерела, учасники конференції звернулися й до публікацій відомого вченого-симоненкознавця, доктора філологічних наук, професора Київського національного університету імені Тараса Шевченка Анатолія Олександровича Ткаченка, який подав матеріали на конференцію, але не зміг прибути особисто. Зокрема, йдеться про статтю «Роман оман (текстологічний детектив з анекдотичними вкрапленнями й автопіаром)»

(«Слово і Час», № 8 за 2013) та передмову «Палімпсести Василя Симоненка, або Неканонізований Симон» до вибраного Василя Симоненка, впорядкованого Анатолієм та Даною Ткаченками й випущеного у світ видавництвом «Смолокип» 2010 року.

У другій половині дня учасники Всеукраїнської конференції працювали в секціях «Художньо-стильова специфіка творів Василя Симоненка (літературознавчий та мовознавчий аспекти)», «Рецепція літературної спадщини Василя Симоненка у творах українських письменників», «Публіцистична спадщина Василя Симоненка і краєзнавчий аспект вивчення його творчості».

Перед початком секційних засідань відбувся перегляд документально-публіцистичного фільму «Рожеві лебеді Василя Симоненка», створеного Полтавською обласною державною телерадіокомпанією «Атава». Зустріч з автором фільму, поеткою і журналісткою Інною Дідик (білорускою за походженням), вилася у невимушену цікаву розмову, а фільм наблизив

району, тож фільм за прикромі ситуації виконав більше, ніж тільки свою функцію.

Об'єктом уваги дослідників творчості Василя Симоненка, які виступали на секційних засіданнях, були його поезія, епістолярій та щоденник, а саме: «Морально-етичні категорії поезії Василя Симоненка» (Ірина Цюпак, канд. філол. н., доцент, м. Дніпропетровськ), «Синтаксичні типи метафор у поезії Василя Симоненка» (Наталія Слобода, канд. філол. н., доцент, м. Дніпропетровськ), «Лексичні особливості епістолярію Василя Симоненка» (Наталія Костюк, ст. викладач, м. Дніпропетровськ), «Пісенна душа Василя Симоненка (Ольга Коваленко, Валентина Чирка, м. Полтава) та ін.

Методист Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського Валентина Чирка прекрасно виконала пісню на вірші Василя Симоненка «Синові». У запису з відеорядом прозвучала й авторська пісня «Колискова»: учасників конференції зворушив оксамитовий, м'який тембр голосу виконавця, яким приємно здивував Анатолій Ткаченко, професор Київського

Учасники Симоненківської конференції. Полтава, грудень, 2014

усіх до хати, до людей, до природи, серед якої зростав Василь і мужнів його характер, до гори Лисак, на якій знайшов свій останній спочинок дід поета Федір Щербань. Наступного дня планувалося відвідання тих місць і продовження роботи конференції на малій батьківщині митця-ювіляра. На жаль, погодні умови завадили поїздки в села Біївці і Тарандинці Лубенського

національного університету імені Тараса Шевченка.

Вечір для учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Василь Симоненко: погляд крізь час і простір» виявився не менш цікавим та емоційним. Концерт камерного оркестру Полтавської обласної філармонії та ансамблю бального танцю «Грація» Полтавського

національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка в Міжнародний день танго став завершальним акордом такого насиченого роботою та емоціями першого дня роботи конференції.

Дощ, який увечері заливав зимові вулиці Полтави, зробив свою лиху справу, спричинивши на дорогах ожеледицю. Обласне ДАІ не дало дозвіл на виїзд автобусам із міста. Тож заплановану поїздку на Лубенщину довелося скасувати. Сказати, що це засмутило учасників конференції, – це нічого не сказати. Адже там їх чекали краєзнавці, письменники, вчителі... Ми щиро вдячні Людмилі Василівні Пазенко, начальнику відділу культури, Юлії Михайлівні Білокінь, начальнику відділу освіти Лубенської райдержадміністрації, а також директорів Тарандинцівської загальноосвітньої школи Миколі Миколайовичу Кадуці за розуміння і сприяння в роботі конференції.

Уклонитись хаті поета, покласти квіти до його пам'ятника, відвідати літературний музей, узяти участь у заходах Лубенського району з нагоди 80-річчя від дня народження Василя Симоненка полтавська делегація змогла 8 січня 2015 року – в люті різдвяні морози. Інша полтавська делегація тоді відбула на Черкащину й там узяла участь у заходах з ушанування поета-шістдесятника, журналіста, бо народився Василь Симоненко на Полтавщині, а знайшов вічний спочинок у черкаській землі. Дві області вважають його своїм. І черкащан, зокрема симоненкознавців, також завжди раді бачити на Полтавщині.

2015 рік на Полтавщині рішенням обласної ради оголошений Роком Василя Симоненка. Дякувати Богу, відходить у минуле доба «монархів», які гукали:

– Ми – символ доби.
– Хто не з нами, той проти всіх!
І сипались лаври убогі
До куцих кривавих ніг.
Нікчемна, продажна челядь,
Банда кривляк для втіх,

Щоб мати що повечерять,
Годувала холоуїством їх [1, с. 264].

Один із таких холоуїв, тодішній директор Інституту літератури акад. М. Шамота в статті «Актуальні питання художньої критики» (1974) писав: «Чимало в його (В. Симоненковому. – Г. Р.) доробку було незрілого, ідейно нечіткого, не раз поет припускався перебільшеного чи спотвореного вияву національних почуттів <...>. Підносити творчість Симоненка як взірць для літературної молоді, міряти Симоненком інших поетів, видавати його за приклад мужності – це треба рішуче відкинути» [2].

Час розсудив по-своєму. Народ словом Симоненка стверджує:

Де зараз ви, кати мого народу?
Де велич ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Вже чорна ваша злоба не впаде.

Народ росте, і множитья, і діє
Без ваших нагаїв і палаша.
Під сонцем вічності древніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекареслить мій народ!
Поцезнуть всі перевертні й прибудди
І орди завойовників-заброд!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його волячих жилах
Козацька кров клекоче и гуде!

24.12.1962 [1, с. 271].

Література

1. Симоненко В. Вибрані твори / В. Симоненко ; упор. А. Ткаченко, Д. Ткаченко. – К. : Смолоскип, 2010. – 852 с., 16 іл.
2. Шамота М. Актуальні питання художньої критики / М. Шамота // Літературна Україна. – 1974. – 8 лютого.